

DETERMINATION OF SIGNIFICANCE LEVEL

OF AUXILARY COURSE ACTIVITIES IN

TEACHING TURKISH AS A FOREIGN

LANGUAGE THROUGH ANALYTICAL

HIERARCHICAL PROCESS (AHP)

Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Dilsel Becerilerin

Gelişimine Yardımcı Aktivitelerin Önem Derecelerinin

AHS ile Belirlenmesi

Arife CAN GÖKSU¹ & Mustafa ARSLAN²

Abstract

The aim of this study is to compare activities that help the development of language skills, support and reinforce the things taught and increase student's ability to use Turkish language in the course of teaching Turkish as a foreign language and to determine their significance levels. Survey questions in the nature that would enable measurement in Analytic Hierarchy Process were prepared by determining criteria, sub-criteria and alternatives required in teaching Turkish as a foreign language by means of consulting to expert opinion and scanning related resources and data were collected through interviews with experts engaged in teaching Turkish as a foreign language. Data, obtained by Analytic Hierarchy Process (AHP) in the study, were analyzed using Microsoft Excell program. At the end of this study, the significance levels of four basic skills aimed to be acquired during the process of teaching Turkish as a foreign language (reading, listening, speaking and writing) and supplementary activities were determined by percentage. According to the results obtained; it was concluded that the most important of the four basic skills aimed to be developed in teaching Turkish as a foreign language was speaking skills with 48%. This was followed by listening skills with 33% and reading skills with 11% respectively. Writing skills was found to be significant by 8%. Living in Turkish-speaking environments for a certain period of time achieved the first place by 22% in the comparison of activities for using the language effectively. According to the results of this study, individuals who learn as well as teach Turkish will be able to decide easily which activities should be concentrated on in accordance with basic skills that is taught of being acquired.

Keywords: *Teaching Turkish as a foreign language, auxiliary course activities, AHP.*

Özet

Çalışmanın amacı yabancı dil olarak Türkçe öğretimi esnasında dilsel becerilerin gelişimine yardımcı, öğretilenleri destekleyici, pekiştirici ve öğrencinin Türkçeyi kullanma becerisini artırıcı etkinliklerin karşılaştırılması ve önem derecelerinin belirlenmesidir. Uzman görüşüne başvurmak ve ilgili kaynakları taramak suretiyle yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için gerekli kriterler, alt kriterler ve alternatifler

¹ Doktora Öğrencisi, International Burch University, e-posta: arifecan@hotmail.com

² Doç. Dr., Canik Başarı Üniversitesi, e-posta: marслан@basari.edu.tr

belirlenerek Analitik Hiyerarşi Süreci bağlamında ölçmeyi sağlayacak nitelikte anket soruları hazırlanmış ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapan uzmanlarla yüz yüze görüşme şeklinde veriler toplanmıştır. Araştırmada, Analitik Hiyerarşi Süreci (AHS) ile elde edilen veriler Excel programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu çalışma sonucunda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sürecinde kazanılması hedeflenen dört temel becerinin (okuma, dinleme, konuşma, yazma) ve derse yardımcı etkinliklerin önem dereceleri yüzdelik oranlarla tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre; Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde geliştirilmesi hedeflenen dört temel beceriden en önemlisi % 48 ile konuşma becerisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunu% 33 ile dinleme ve % 11 ile okuma takip etmektedir. Yazma ise % 8 oranında önemli bulunmuştur. Dili etkin bir biçimde öğrenmeye yönelik etkinlikler arasında yapılan karşılaştırmada ise % 22'lik oranla Türkçe konuşulan ortamlarda belli bir süre yaşamak ilk sırayı almaktadır. Bu çalışmadan çıkan sonuçlara göre Türkçe öğreten veya öğrenen bireyler, kazandırılması/kazanılması düşünülen temel beceriye göre hangi etkinliklere ne oranda ağırlık verilmesi gerektiğine kolaylıkla karar verebileceklerdir.

Anahtar Kelimeler: *Yabancılar Türkçe öğretimi, derse yardımcı etkinlikler, önem dereceleri, AHS.*

Giriş

İnsan, sosyal bir varlıktır ve belli bir sosyal çevre içinde yaşamını sürdürür (Okumuş, 2014: 431). Bu sebeple ilk insanlarla birlikte iletişim ihtiyacı da ortaya çıkmıştır. İnsanın var oluşu gibi, dilin var oluşu da antropolog, biyolog, tarihçi, din adamı, dilbilimci gibi pek çok bilim adamının ilgi alanına girmiş ve farklı bilimler, bu konuya kendilerine göre, doğruluğu tartışma konusu olan türlü açıklamalar getirmişlerdir.

Bir dilin dünyada yaygın olarak öğretilmesi, o ülkenin büyük bir ekonomik getiriye ve prestij kazanmasına sebep olacaktır. Bugün, İngilizce öğretimi ve öğrenimi için hazırlanıp satılan materyaller, kurslar, okullar, İngilizce konuşulan yerlerde eğitim alma ya da dili geliştirmek maksadıyla bir müddet yaşama gayretleri, turistik geziler vb. düşünüldüğünde hiç de azımsanmayacak bir miktarın söz konusu olduğu görülebilir. Ayrıca bütün dünyada yaygın olarak kullanılan bir dilin, bütün dünyada genel kabul görmüş bir kültür ve yaşam biçimini de beraberinde getirdiği ve bunun o millete maddi manevi kazandıracakları dikkatlerden kaçmamalıdır.

Yabancı dil eğitimiyle ilgili yapılan çalışmalar ve günümüze kadar edinilen birikim neticesinde birçok yeni yaklaşım ve yöntem ortaya koyulmuştur. Bunlardan biri olan *etkinlik yaklaşımı* bu çalışmanın hareket noktalarından birini oluşturmaktadır. Bu yaklaşıma göre dil; geleneksel yöntemlerde olduğu gibi dilbilgisi, kelime, kültür vb. öğreterek değil etkinlikler aracılığıyla öğretilmelidir (Güneş, 2011: 123- 148). Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde ele alınan bu yaklaşım, yapılandırıcı yaklaşım ve sosyal yapılandırıcılık anlayışına dayanır (İşisağ ve Demirel, 2010: 192). Yetişkin ve çocukların işbirliğiyle yapacakları çeşitli etkinliklerin öğrenmeyi kolaylaştıracağı, dil becerisini ve zihinsel becerileri geliştireceği düşüncesinden hareket edilmektedir. Bu yaklaşıma göre öğrenciler, aktif olarak öğrenim sürecine katılmalarını sağlamak üzere seviyelerine göre çeşitli görev-etkinliklere yönlendirilmelidirler.

Bir sosyal etkileşim aracı olan dil, çeşitli rol ve etkinliklerin gerçekleştirilmesiyle geliştirilebilir. Bu yaklaşımda öğrencinin sahip olduğu bütün zihinsel, duygusal kaynaklar ve beceriler kullanılır. Bu yaklaşıma göre dil etkinlik alanları; sözlü ve yazılı anlama, karşılıklı konuşma ve iletişim, hazırlıklı konuşma, yazılı ifade olarak belirlenmiştir. Öğretmenin görevi bunlar arasında gerekli bağlantıları kurmak; bu hedeflere yönelik, öğrencinin ihtiyaçlarını karşılayacak, dili öğrenmelerini sağlayacak nitelikte etkinlikler düzenlemektir. Öğrenci ise istekli, kendi öğrenmesinin sorumluluğunu alan, özgüven sahibi ve girişimci olmalıdır. Bu yaklaşım, öğretmen merkezli olmayıp öğrenme sürecini kontrol etme sorumluluğu öğrenciye aittir.

Etkinlik yaklaşımı son yıllarda dil öğretim kitaplarında uygulanmaya başlanmıştır. Son yıllarda yabancı dil öğretim kitaplarında da bu yaklaşıma göre etkinlikler yer almaya başlamıştır. Öğrenciler ilgi çekici görev ve etkinliklere yönlendirilmekte; onlara sevdiği bir kahramanın posterini hazırlama, bir hikâyenin sonunu tamamlama, tartışma, belli bir konuda radyo yayını hazırlama gibi proje ödevleri verilmektedir. Bu yaklaşımda etkinliklerin çeşidi ve şekli konusunda herhangi bir kısıtlama söz konusu değildir; fakat etkinlikler hazırlanırken öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarının yanı sıra bu etkinliklerin hangi becerileri geliştireceği de göz önünde bulundurulmalıdır (Güneş, 2011: 143-145).

Dil, dört temel becerinin işlevsel olarak kullanılmasından oluşmaktadır. Bunlar; dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerileridir. Bir iletişim aracı olan dili öğretirken özellikle temel seviyede bu dört becerinin birlikte öğretilmesine dikkat edilmelidir. Öğrencinin ilgi ve ihtiyacına göre temel seviyeden sonra bu becerilerden bazılarının geliştirilmesine daha çok ağırlık verilebilir ve bu bağlamda ilgili etkinliklere daha sık yer verilmelidir (Demirel, 2008: 29).

Yabancı dil olarak Türkçe öğreniminde öğrencilerin derse yardımcı etkinliklerden ne derece istifade edebilecekleri tespit edilmelidir. Yapılacak çalışmalarla dil öğrenimindeki dört temel becerinin kazandırılmasında hangi etkinliğin hangi beceri üzerinde ne oranda etkisi olduğu açıkça saptanmalıdır. Öğrenim sürecinde yapılan her bir çalışmanın mutlaka bu dört alana da olumlu etkisi olacaktır ki zaten bahsi geçen bu dört alan birbirinden tamamen bağımsız değil, aksine birbirine oldukça bağımlı alanlardır. Konuşma ile işittiğini anlama, yazma ile okuma; yine okuma ile anlama, yazma ile konuşma birbiriyle sıkı sıkıya bağlı, birbirini destekleyen becerilerdir (Arslan ve Adem, 2010: 78).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrencinin ilgisini canlı tutabilmek ve daha nitelikli öğrenme için mümkün olduğunca çok uyarıcı kullanmak gerekmektedir. Öğrencinin ne kadar fazla duyusuna hitap edilirse öğrenme ve öğrenilenin kalıcılığı o kadar fazla olacaktır. Zekâ türlerinin farklı olması öğrencilerin öğrenme şekillerinin de farklı olmasını beraberinde getirmektedir. Bu yüzden mümkün olduğunca çoğulcu öğretim yöntemleri ve etkinlikleri kullanılmalıdır ki her öğrenci aktif olarak kullandığı zekâlarıyla öğretilenlerden en üst düzeyde faydalansın (Çangal, 2012:12).

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dilsel Becerilerin Gelişimine Yardımcı Etkinlikler

Bir dilin tam olarak öğrenilmiş olduğunu söyleyebilmek için bireyin o dildeki dört temel beceriyi etkin bir biçimde kullanabilmesi gerekir. Türkçe kitapları okuyabilen, fakat akıcı olarak Türkçe konuşamayan biri tam olarak Türkçeyi biliyor kabul edilemez. Bu düşünceden hareketle okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerileri bu araştırma için ana kriterler olarak belirlenmiştir. İkinci aşama olarak bu dört temel beceriyi geliştirecek, öğrenilenleri pekiştirecek, yabancı dil eğitimi verilirken program dâhilinde veya öğrenim sürecini destekleyecek şekilde program hâricinde gerçekleştirilebilecek olan etkinlikler genel hatlarıyla sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma sonucunda şu başlıklara ulaşılmıştır:

- Basılı yayınların takibi, Görsel ve işitsel yayınların takibi, İnternet kullanımı, Türkçe konuşulan yerlerde bir süre yaşamak veya kısa süreli geziler, Yarışmalar, Tercüme çalışmaları.

Bu etkinliklerin tamamının bütün becerilerin geliştirilmesine belli oranda katkısı olacağı düşünülmektedir. Bunun için alt kriter olarak belirlenen bu etkinliklerin tamamı ana kriterlerle ilişkilendirilmiştir. Aşağıda, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ders yardımcı etkinlikler olarak belirlenen bu alt kriterlere kısaca göz atılacaktır:

Basılı yayınların takibi: Bu kriterle ilgili alternatifler; kitap, dergi, gazete ve sözlük olarak sınıflandırılmıştır. Elbette bunları çeşitlendirmek ve ayrıntılara inmek mümkündür ve faydalı olacaktır fakat uygulamanın güçleşmesinden endişe duyulduğu için bu çalışmada böyle bir yola başvurulmamış, genel hatlarıyla bir sınıflandırma yapılmıştır. Okuma deyince ilk akla gelen kitap okumadır. Yabancı dil öğretiminde basılı yayınlar arasında kitap okuma ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü her türlü beğeniye uygun, çeşitli içerik ve türlerde kitap bulmak ve kitaba ulaşmak kolaydır. Ayrıca kitaplar vesilesiyle dilin inceliklerine vâkıf olmak da mümkündür. Kitabın bir diğer avantajı ise, dil öğrencileri için her seviyeye uygun kitabın bulunabilmesidir.

Görsel ve işitsel yayınların takibi: Yabancı dil eğitiminde ne kadar çok duyuya hitap edilirse o kadar kolay ve kalıcı bir öğrenme gerçekleştirilir. Dil eğitimi açısından bu duylardan en aktif olarak kullanılanlar görme ve işitmedir. Yabancılar Türkçe öğretirken görsel ve işitsel unsurların kullanılması büyük öneme sahiptir. Türk kültürüne uygun kısa filmler, belgeseller, reklamlar, şarkı ve türküler vb. öğelerden yararlanılmalıdır. Özellikle hem kültürümüz açısından önem taşıması hem de öğrencilerin dikkatini canlı tutması ve dersi eğlenceli hale getirmesi açısından mesela Nasreddin Hoca fıkralarından çeşitli görsellerle birlikte ya da hazırlanacak kısa filmler veya animasyonlar şeklinde yararlanılabilir (Barın, 2013).

İnternet kullanımı: Bugün gelinen noktada bilgisayar ve internet kullanımı neredeyse gündelik hayatın bir parçası haline gelmiştir. Bilişim teknolojilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde başarılı sonuçlar vereceği muhakkaktır. Fakat henüz bu alanla ilgili tatmin edici ve geniş kapsamlı bir çalışma yapılmamıştır (Göçer ve Moğul, 2011:808). İlerleyen zamanlarda internet ortamında yabancılar için Türkçe öğretimine yönelik her yaş ve seviyeye uygun, interaktif öğrenmeye müsait, gerek pratik anlamda gerek akademik anlamda çalışmalar yapılacağı umulmaktadır.

Türkçe konuşulan yerlerde bir süre yaşamak veya kısa süreli geziler: Charles Belitz “Bir kelime veya cümleyi sesli bir şekilde on veya yirmi kez söylemenin aynı kelime ve cümleyi elli kez okumaktan daha etkili olduğunu ve yine bir kelime veya cümleyi çalışma kitabınızda elli kez görmeniz onu kafanıza bir gazetede görmeniz, radyoda, kasette duymanız, sinemada ya da bir insanla konuşurken birkaç kez duymanız kadar iyi yerleştiremez” demektedir (Farber, 1998:60). Bu ifadeler dili çevreden duyarak, görerek doğal ortamında öğrenmenin önemini vurgulamaktadır. Hedef dilin ana dil olarak konuşulduğu ortamda öğretilmesi dil öğrenimi açısından çok faydalıdır.

Yarışmalar: Oyunlar ve yarışmalar öğrencilere öğretilen konuların tekrarlanmasında ve pekiştirilmesinde de etkili bir yöntemdir. Son yıllarda gerek ana dili gerekse yabancı dil öğretiminde öğrenci merkezli bir yöntem olarak oyunlu dil öğretimi yaygınlık kazanmaktadır. Eğlenceli, dinlendirici ve neşe içinde uygulanan bu metotla dil öğretimi daha kolay ve kalıcı olacaktır (Kara, 2010: 409).

Tercüme çalışmaları: Yapılacak çeviri çalışmasıyla özellikle dilin gramer yapısının daha iyi anlaşılması sağlanacak ve kelime hazinesi zenginleşecektir. Fakat bu çalışma öğretmen tarafından ödev olarak verilmişse ya da sınıfta yaptırılıyorsa işlenen dilbilgisi konularına göre olması göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca öğrencinin metin içindeki deyim,

atasözü gibi özel anlam içeren ya da edebî ifadeleri anlayıp anlamadığına da dikkat edilmeli, gerekli durumlarda uygun açıklamalar yapılmalıdır (Öçalan, 2007: 22).

Yöntem

Araştırmanın Yöntemi

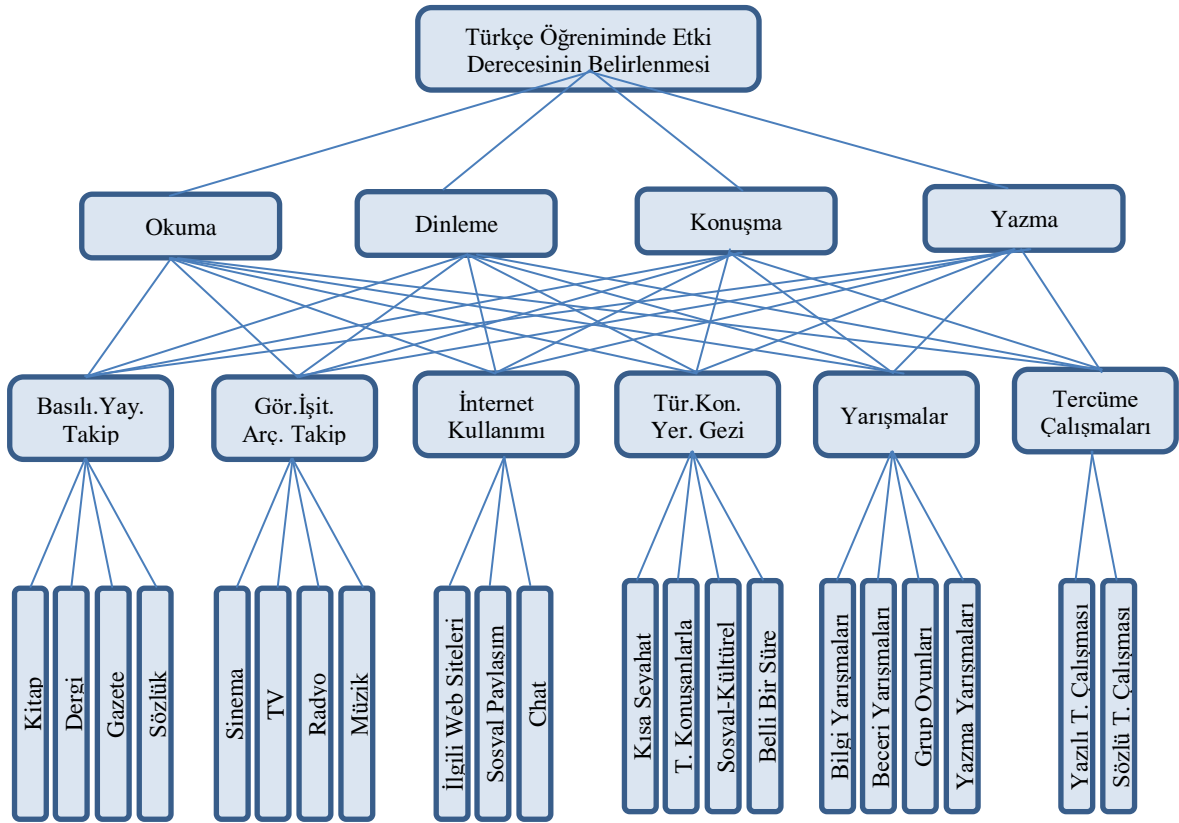
Araştırmada yöntem olarak açıklayıcı istatistiğin yanında, hem objektif hem de sübjektif verilerin değerlendirilebildiği çok kriterli karar verme tekniklerinden Analitik Hiyerarşi Süreci kullanılmıştır. Sübjektif kriterlerin değerlendirilmesi diğer istatistikî yöntemlerle pek mümkün olmamaktadır. AHS yönteminin tercih edilme sebebi sübjektif verilerin değerlendirilmesini mümkün kılmasıdır (Erinci ve Sulak, 2014: 226). Analitik Hiyerarşi Süreci, karar verme sürecindeki bireylere nitel ve nicel faktörleri birleştirme olanağı sunan kolay anlaşılır ve güçlü bir yöntemdir (Saaty, 1990: 10).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini yurt dışında ortaöğretim kurumlarında görev yapan Türkçe öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklemi Afganistan, Arnavutluk, Azerbaycan, Bosna-Hersek, Dağıstan, Gürcistan, Irak, Kazakistan, Nijerya, Özbekistan, Pakistan, Rusya, Tacikistan, Türkmenistan, Ukrayna ülkelerinde orta öğretim seviyesinde öğrencilere yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerden oluşan bir grup oluşturmaktadır. Örneklem yöntemi olarak olasılıksız örneklem yöntemlerinden amaçlı örneklem kullanılmıştır.

Araştırma Modeli

Araştırma modeli olarak yabancı dil olarak Türkçenin öğrenilmesinde ve öğretilmesinde göz önünde bulundurulmuş ana kriterler (konuşma, dinleme, okuma, yazma), alt kriterler ve dilin öğrenilmesinde faydalı olan etkinliklerle bir hiyerarşi oluşturulmuştur. Alt kriterler belirlendikten sonra tüm alt kriterlerin, ana kriterlerin hepsiyle ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. Örneğin, basılı yayınları takip; dört temel becerinin dördünü de geliştirecek, hepsi için faydalı olacak bir etkinliktir. Bu yüzden kriterlerin tamamı alt kriterlerle ilişkilendirilmiştir. Sonraki aşamada her bir alt kriter için ayrı ayrı alternatif belirlenmiştir. Örneğin, basılı yayınlar için kitap, dergi, gazete ve sözlük grubu ele alınmıştır. Aynı şekilde görsel-işitsel yayınlar için sinema, televizyon, radyo ve müzik şeklinde sınıflandırma yapılmıştır. Diğerleri de aynı şekilde kendi içinde gruplandırılmış ve Şekil 1.'deki gibi bir hiyerarşik yapı oluşturulmuştur (Ünal, 2011:2-3).

Şekil 1. Yabancılara Türkçe Öğretiminde Hiyerarşik Yapı

Kapsam ve Sınırlılıklar

Araştırma ortaöğretim öğrencilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğreniminde yararlandıkları etkinliklerin önem derecelerinin tespitini hedeflemektedir; görüşüne başvurulacak kişiler de yabancı dil olarak Türkçe öğretimiyle meşgul olan ortaöğretim öğretmenleridir. Araştırmanın başlıca sınırlılığını ise farklı ülkelerde görev yapan çok sayıda öğretmene ulaşabilme güçlüğü oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanmasında uzman görüşü alınarak hazırlanan ve geçerliliği test edilen anket kullanılmış ve veri toplama metodu olarak telefon veya internet yoluyla farklı ülkelerde bulunan öğretmenlerden yardım alarak toplanmanın yanı sıra ulaşılabilen öğretmenlerle birebir görüşme tekniği kullanılmıştır. AHS uygulaması için Expert Choice, Super Decision vb. çeşitli yazılımlar kullanılabilmektedir, ancak bu çalışmadaki hesaplamalarda

Microsoft Excel programı kullanılmak suretiyle araştırmaya ait genel istatistikî değerler bulunmuştur.

Bulgu ve Yorumlar

Analitik Hiyerarşi Süreci'nin (AHS) yapısı gereği bu tür çalışmalarda sadece o işin uzmanlarından birine ya da birkaçına anket sorularını yöneltmek yeterli görülmektedir. Ancak bu araştırmada, çalışmanın geçerliliğini arttırmak için 27 kişiye anket (n=27) uygulanmıştır. Bu kişilerden alınan cevaplar, Microsoft Excel'e girilerek her bir sorunun geometrik ortalaması alınmıştır. Anket uygulanan kişilerin yaş ortalaması yaklaşık olarak 33 (32,85), öğretmenlik tecrübesi 9,96 yıl yani yaklaşık 10 yıl olarak bulunmuştur. Ankete katılan öğretmenlerin görev yaptıkları ülkeler, alfabetik sıraya göre şunlardır: Afganistan, Arnavutluk, Azerbaycan, Bosna-Hersek, Dağıstan, Gürcistan, Irak, Kazakistan, Nijerya, Özbekistan, Pakistan, Rusya, Tacikistan, Türkmenistan, Ukrayna.

Anket sorularına verilen cevapların geometrik ortalamaları kullanılarak ikili karşılaştırma matrisleri elde edilmiş, ağırlıkları hesaplanmış ve tutarlılık testleri yapılmıştır. Çalışmada 11 karşılaştırma matrisi oluşturulmuş ve her birinin tutarlılık oranları hesaplanarak elde edilen cevapların ortalamalarının doğruluğu test edilmiştir.

Tablo1. Ana Kriterlere Ait İkili Karşılaştırma Matrisi

Beceriler	Okuma	Dinleme	Konuşma	Yazma
Okuma	1	0,28	0,16	1,99
Dinleme	3,63	1	0,80	2,97
Konuşma	6,40	1,25	1	5,19
Yazma	0,50	0,34	0,19	1

Her bir kriterin önem derecesini bulmak için, ilk olarak her sütun ayrı ayrı toplanmıştır;

$$1 + 3,63 + 6,40 + 0,50 = 11,53 / 0,28 + 1 + 1,25 + 0,34 = 2,87 / 0,16 + 0,80 + 1 + 0,19 = 2,15 / 1,99 + 2,97 + 5,19 + 1 = 11,15$$

İkinci olarak bu matristeki her bir eleman, bulunan bu toplam değerlere bölünmüştür.

Beceriler	Okuma	Dinleme	Konuşma	Yazma
Okuma	1/11,53	0-28/2,87	0,16/2,15	1,99/11,15
Dinleme	3,63/11,53	1/2,87	0,80/2,15	2,97/11,15
Konuşma	6,40/11,53	1,25/2,87	1/2,15	5,19/11,15
Yazma	0,50/11,53	0,34/2,87	0,19/2,15	1/11,5

Bölme sonucu elde edilen matris şu şekildedir:

Beceriler	Okuma	Dinleme	Konuşma	Yazma
Okuma	0,09	0,09	0,07	0,18
Dinleme	0,31	0,35	0,37	0,27
Konuşma	0,56	0,44	0,47	0,46
Yazma	0,04	0,12	0,09	0,09

Sonra her bir satırın ortalaması alınmış ve o kriterin önem derecesi belirlenmiştir.

$$\frac{0,09 + 0,09 + 0,07 + 0,18}{4} = 0,11 \qquad \frac{0,31 + 0,35 + 0,37 + 0,27}{4} = 0,33$$

$$\frac{0,56 + 0,44 + 0,47 + 0,46}{4} = 0,48 \qquad \frac{0,04 + 0,12 + 0,09 + 0,09}{4} = 0,08$$

Elde edilen önem derecelerine göre konuşma becerisi % 48'lik oranla yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde geliştirilmesi en önemli kriter olarak belirlenmiştir. Konuşma becerisini sırasıyla % 33 ile dinleme, % 11 ile okuma takip etmiş ve yazma % 8 ile en az öneme sahip kriter olarak saptanmıştır. Bireyler anlaşabilmek ve iletişim kurmak için, mesajı alıcı ya da verici durumundadır ve her iki şekilde de dilsel becerileri kullanmak zorundadır. Yabancılara Türkçe öğretiminde de iletişimi gerçekleştiren tüm dilsel becerilerin geliştirilmesi söz konusudur (Aktaş, 2004: 47). Ancak elde edilen bulgulara göre yabancı dil öğretiminde dört temel beceri (Dinleme, konuşma, okuma, yazma) içerisinde hem dilin gerçekleşmesi hem de motivasyonun sağlanması bakımından konuşma becerisi öne çıkmaktadır. Konuşmanın gerçekleşmesi için doğal olarak mutlaka dinlemenin olması şarttır. Burada dikkat çekilmek istenen durum dil öğretiminin hedefine ulaşması için konuşma becerisinin ilk önce gerçekleştirilmesi bir anahtar vazifesi görmektedir.

İngilizcenin evrensel dil olması ve Türkçe ile benzer alfabeyi kullanıyor olması yabancılara Türkçe öğretiminde okuma ve yazma becerilerin kolay gerçekleşmesinde önemli bir etkidir. Bununla birlikte Türkçenin yazıldığı gibi okunuyor, işitildiği gibi yazılıyor olması ve her konsonantın bir vokalle yazılması bu becerilerin kolay bir şekilde gelişiminde önemli etkenlerdir. Araştırma sonucunda bu becerilerin önem derecelerinin sıralamanın gerisinde olması bu sebeplere bağlanabilir.

Dilsel becerilerin önem derecelerinin saptanmasında bulunan değerlerin güvenilir olup olmadığının test edilmesi için tutarlılık testi yapılmıştır. Tutarlılık testinde ilk adım, ikili karşılaştırma matrisi ile önem derecelerinin oluşturduğu matrisin çarpımıdır. Çarpım sonucu aşağıdaki matris bulunmuştur:

$$\begin{bmatrix} 1 & 0,28 & 0,16 & 1,99 \\ 3,63 & 1 & 0,80 & 2,97 \\ 6,40 & 1,25 & 1 & 5,19 \\ 0,50 & 0,34 & 0,19 & 1 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} 0,11 \\ 0,33 \\ 0,48 \\ 0,08 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \times 0,11 + 0,28 \times 0,33 + 0,16 \times 0,48 + 1,99 \times 0,08 \\ 3,63 \times 0,11 + 1 \times 0,33 + 0,80 \times 0,48 + 2,97 \times 0,08 \\ 6,40 \times 0,11 + 1,25 \times 0,33 + 1 \times 0,48 + 5,19 \times 0,08 \\ 0,50 \times 0,11 + 0,34 \times 0,33 + 0,19 \times 0,48 + 1 \times 0,08 \end{bmatrix}$$

$$= \begin{bmatrix} 0,4424 \\ 1,3572 \\ 2,0243 \\ 0,3422 \end{bmatrix}$$

İkinci adım olarak bu matrisin her bir elemanı önem derecelerine bölünerek bunların ortalaması alınmıştır.

$$0,4424 / 0,11 = 4,0218 \quad 1,3572 / 0,33 = 4,1127 \quad 2,0243 / 0,48 = 4,2172 \quad 0,3422 / 0,08 = 4,2775$$

$$\frac{4,0218 + 4,1127 + 4,2172 + 4,2775}{4} = 4,1573$$

Bulunan bu değerler $\frac{\lambda_{\max} - n}{n - 1}$ ortalama formülünde yerine konularak yeni bir değer elde edilmiştir. λ_{\max} yukarıda bulunan değer, n matris boyutudur.

$$\frac{4,1573 - 4}{4 - 1} = \frac{4,1573 - 4}{3} = 0,0524$$

Bulunan bu değer önceden belirlenen tutarlılık indeksine bölünerek tutarlılık oranı hesaplanmıştır. 4x4 boyutundaki bir matris için tutarlılık indeks değeri 0,90'dır.

$\frac{0,0524}{0,90} = 0,058$ Bulunan tutarlılık oranı 0,058 (yaklaşık % 6) değeri 0,10 (% 10) değerinden küçük olduğundan yapılan işlemin tutarlı olduğu anlaşılmaktadır.

Konuşma Becerisinin Gelişimine Yardımcı Etkinliklerin Önem Dereceleri ve Tutarlılık Oranlar

Konuşma becerisinin geliştirilmesi için yapılması önemli görülen aktivitelerin önem dereceleri ve tutarlılık oranı tablo 2'deki gibi gerçekleşmiştir.

Tablo 2. Konuşma Açısından Alt Kriterlerin Önem Dereceleri ve Tutarlılık Oranı

Konuşma	Önem Derecesi	Tutarlılık Oranı
Görsel ve işitsel yayınları takip	0,17	0,03
Basılı yayınları takip	0,06	
İnternet kullanımı	0,07	
Gezi	0,45	
Yarışmalara katılım	0,18	
Tercüme çalışmaları	0,07	

Tablo 2'ye göre konuşma yetisinin geliştirilmesinde % 45'lik oranla gezi-dilin konuşulduğu yerde yaşama en önemli ölçüt olarak belirlenmiştir. % 18 ile yarışmalara katılma, % 16 ile görsel-işitsel yayınların izlenmesi etkinlikleri bu sırayı takip etmektedir. % 6 ile basılı yayınları takip önem derecesi en az olan aktivitedir. Konuşma açısından alt kriterlerin tutarlılık oranı % 3'tür.

Yabancı dilin kalıcı olması bakımından hedef dili doğal ortamında pekiştirmek gerekir. Bu bağlamda bir ailenin yanında kalma, kurslar veya değişim programları aracılığı ile hedef dilin konuşulduğu ortamlarda iletişim kurarak dili öğrenmek önemlidir (Arslan ve Akbarov, 2010:186). Araştırmada elde edilen sonuçlara bakıldığında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bireyler konuşma becerilerini yaparak-yaşayarak öğrenebilecekleri doğal ortamlarda daha iyi geliştirebilecekleri anlaşılmaktadır.

Tablo 3. Yarışmalar Açısından Alt Kriterlerin Önem Dereceleri ve Tutarlılık Oranı

Yarışmalar	Önem Derecesi	Tutarlılık Oranı
Bilgi Yarışması	0,18	0,03
Beceri Yarışması	0,28	
Grup Oyunları	0,28	
Yazma Yarışması	0,26	

Yarışma grupları arasında tablo 3'deki verilere göre önem derecesi en yüksek olan aktiviteler % 28 ile grup oyunlarına ve beceri yarışmalarına katılımdır. Bu alt kıstası % 26 ile yazma yarışmaları takip ederken en düşük değeri % 18 ile bilgi yarışmaları takip etmektedir. Yarışmalar açısından alt ölçütlerin tutarlılık oranı % 3 olarak tespit edilmiştir. Bulgulara göre yabancılara Türkçe öğretiminde, grup ve beceri yarışmaları kapsamında yapılan aktiviteler konuşma becerisinin gelişiminde adaylara yardımcı olabilecek diğer önemli etkinliklerdir.

Tablo 4. Görsel ve İşitsel Yayınları Takip Açısından Alt Kriterlerin Önem Dereceleri ve Tutarlılık Oranı

Görsel-İşitsel Yayınları Takip	Önem Derecesi	Tutarlılık Oranı
Sinema	0,25	0,02
TV	0,43	
Radyo	0,09	
Müzik	0,23	

Tablo 4'e göre görsel işitsel yayınları takip açısından alt kriterlerin önem derecesi sıralamasında % 43'lük oranla televizyon ilk sırayı almaktadır. Bunu % 25 ile sinema, % 23 ile müzik takip etmiştir. En az önemli bulunan ise % 9 ile radyodur. Görsel işitsel yayınları takip açısından alt kriterlerin tutarlılık oranı % 2 olarak hesaplanmıştır. Görsel ve işitsel araçlar yabancıların Türkçeyi daha etkin bir şekilde kullanmaları, ilgilerini derse çekmesi ve sınıfta doğal bir ortamın oluşturulması bakımından önemlidir (Demirel, 1993: 24). Bu kapsamda elde edilen bulgular da konuşma becerisinin gelişiminde görsel ve işitsel araçların önemli bir etken olduğunu göstermektedir.

Dinleme Becerisinin Gelişimine Yardımcı Etkinliklerin Önem Dereceleri ve Tutarlılık Oranları

Araştırma sonucuna yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dinleme yetisinin gelişmesinde etkili olabilecek aktivitelerin önem dereceleri ve tutarlılık oranı tablo 5'deki gibi şekillenmiştir.

Tablo 5. Dinleme Açısından Alt Kriterlerin Önem Dereceleri ve Tutarlılık Oranı

Dinleme	Önem Derecesi	Tutarlılık Oranı
Görsel ve işitsel yayınları takip	0,16	0,02
Basılı yayınları takip	0,08	
İnternet kullanımı	0,06	
Gezi	0,44	
Yarışmalara katılım	0,10	
Tercüme çalışmaları	0,16	

Tablo 5'e göre dinleme yetisinin geliştirilmesinde % 44 ile en önemli oranı gezi ve dilin konuşulduğu yerde yaşama almaktadır. Bunu sırasıyla % 16 ile tercüme çalışmaları ve görsel ve işitsel yayınları takip, % 10 ile yarışmalara katılım takip etmekte ve en az önemli kriter % 6 ile internet kullanımınıdır. Tutarlılık ise oranı % 2 olarak ölçülmüştür. Dinleme becerisi doğal bir düzende geliştiğinde bireyler öğrenilen dilin aksanını, söyleyişini ve telaffuzunu daha doğru edinirler (Krashen, 1985: 120). Araştırma sonucuna göre de yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dinleme becerisinin gerçekleşmesinde pratik amaçlı geziler, hedef dilin konuşulduğu ülkede belli bir zaman yaşama en önemli alternatiftir. Dinleme becerisinin gelişiminde tercüme çalışmalarının önem derecesinin ikinci yeri almasının nedeni sözlü tercüme etkinlikleri kastedilmesinden dolayıdır. Bireyler sözlü tercüme sırasında hedef dili işitme (dinleme) ve konuşma fırsatı bulurlar.

Tablo 6. Geziler Açısından Alt Kriterlerin Önem Dereceleri ve Tutarlılık Oranı

Geziler	Önem Derecesi	Tutarlılık Oranı
Kısa Seyahatler	0,08	0,02
Diyalog Kurma	0,22	
Kültürel Etkinlikler	0,13	
Belli Süre Yaşamak	0,57	

Tablo 6'ya göre gezi kriterleri içerisinde % 57 gibi büyük bir oranla ilk sırayı belli bir süre dilin konuşulduğu yerde yaşama alternatifi almaktadır. % 22 ile o dili konuşanlarla diyalog kurma ikinci, % 13 ile çeşitli sosyal-kültürel etkinliklere katılma üçüncü önemli ölçüt şeklinde sıralanmaktadır. Geziler arasında önem derecesi en düşük olan alternatif ise % 8 ile kısa süreli yapılan seyahatlerdir. Alt kriterlerin tutarlılık oranı % 2'dir. Araştırmaya katılan öğretmenlere göre Türkçeyi, Türkiye'de öğrenen yabancılar günlük yaşamlarında doğal olarak Türkçeyi daha etkin duyabilirler ve kullanabilirler. Ayrıca, Türkçe ile birlikte kültürü de yaşarlar. Aksi durumda ise Türkçeyi, Türkiye dışında öğrenenler çevre, kültür ve doğal ortam içinde bulunma gibi dil öğrenimini doğrudan destekleyen olanaklardan yoksundurlar (Karababa, 2009:272). Geziler açısından Türkçe öğrenenlerin dil becerilerini geliştirebilmeleri için Türkçe konuşanlarla direkt diyalog kurma ikinci önemli etkinliktir.

Okuma Becerisinin Gelişimine Yardımcı Etkinlikler

Okuma becerisinin gelişimi açısından alt kriterlere ait ikili karşılaştırma matrisinin önem dereceleri ve tutarlılık oranı tablo 7'deki gibidir.

Tablo 7. Okuma Açısından Alt Kriterlerin Önem Dereceleri ve Tutarlılık Oranı

Okuma	Önem Derecesi	Tutarlılık Oranı
Görsel ve işitsel yayınları takip	0,12	0,03
Basılı yayınları takip	0,24	
İnternet kullanımı	0,10	
Gezi	0,20	
Yarışmalara katılım	0,12	
Tercüme çalışmaları	0,21	

Tablo 7'den anlaşılacağı üzere okuma becerisinin geliştirilmesinde % 24'lük oranla en etkili kriter basılı yayınları takiptir. % 21 ile tercüme çalışmaları, % 20 ile gezi ve % 10 ile internet kullanımı okuma becerisinin gelişiminde etkili alternatifler olarak sıralanmaktadır. Bu etkinliklerin okuma becerisinin gelişimindeki tutarlık oranı % 3'tür.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin okuma gereksinimleri materyalin türüne göre farklılık gösterebilir. Bireylerin kendi ilgi alanlarına göre basılı ya da elektronik kaynaklar, kitap ya da süreli yayınlar gibi yayın türlerinden bilimsel ya da popüler konulara kadar çok çeşitli yayın ve konu türünü tercih etmeleri muhtemeldir (Odabaş vd., 2008: 433-434). Araştırma sonucuna göre yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisinin gelişiminde basılı yayınların etkili olduğu anlaşılmakla birlikte tür ve konu olarak çeşitlendirilmesi de okuma yetisinin gelişmesinde önemli bir etkidir.

Bulgulara göre okuma becerisinin gelişiminde çeviri etkinlikleri de önemlidir. Tercüme esnasında bireylerin bu işi yapabilmeleri için metni doğru okumaları ve anlamaları gerekmektedir. Türkçe web sayfalarında yapılan okuma etkinlikleri de elde edilen sonuçlara göre okuma becerisinin gelişiminde belli bir öneme (% 10) sahiptir.

Tablo 8. Basılı Yayınları Takip Açısından Alt Kriterlerin Önem Dereceleri ve Tutarlılık Oranı

Basılı Yayınları Takip	Önem Derecesi	Tutarlılık Oranı
Kitap	0,41	0,00
Dergi	0,16	
Gazete	0,19	
Sözlük	0,24	

Tablo 8'den anlaşılacağı üzere basılı yayın grupları arasında önem derecesi en yüksek olanı % 41 ile kitaplardır. Basılı yayınları takip açısından alternatiflerin önem derecesi % 24 ile sözlük, % 19 ile gazeteleri takip ve % 7 ile dergi şeklinde belirlenmiştir. Tutarlılık oranı % 0 olarak hesaplanmış yani % 100'e yakındır. Bu nedenle araştırmada elde edilen bulgulardan da anlaşılacağı üzere kitap okumaya yönelik aktivitelere sıklıkla yer verilmelidir. Balat (2002)'a göre kitaplar bireylerin tüm duygularına hitap ederler. Bu nedenle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde hedef kitlenin ilgi, merak ve seviyelerine göre okuyabilecekleri kitap olanakları sunulmalıdır.

Bireylerin dil öğrenirken sözlük kullanmalarını da okuma becerisi kapsamında değerlendirmek mümkündür. Hedef dildeki yayınları okuma ve anlama gayreti içerisinde olanlar sözlüğe ihtiyaç duyabilirler. Araştırmada sözlük kullanımı bu kapsamda ikinci önem derecesine sahip etkinlik olarak saptanmıştır.

Öğrenilen dili kullananlar mutlaka hedef dildeki gazeteleri de okumak isteyeceklerdir. Öğrenilen dil, kültür ve o dilin konuşulduğu ülkede yaşananlar, öğrencilerin ilgi konusu olması muhtemeldir. Bu bağlamda hedef dildeki gazeteler de okuma becerisinin gelişiminde önem ifade eden diğer bir alternatiftir.

Yazma Becerisinin Gelişimine Yardımcı Etkinliklerin Önem Dereceleri ve Tutarlılık Oranları

Yazma becerisinin gelişimine yönelik ikili karşılaştırma matrisinde önem dereceleri ve tutarlılık oranı tablo 9'daki gibi gerçekleşmiştir.

Tablo 9. Yazma Açısından Alt Kriterlerin Önem Dereceleri ve Tutarlılık Oranı

Yazma	Önem Derecesi	Tutarlılık Oranı
Görsel ve işitsel yayınları takip	0,09	0,02
Basılı yayınları takip	0,20	
İnternet kullanımı	0,09	
Gezi	0,07	
Yarışmalara katılım	0,12	
Tercüme çalışmaları	0,43	

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde tablo 9'a göre yazma becerisinin geliştirilmesi bakımından en önemli aktivite % 43 ile tercüme çalışmalarıdır. Bunu sırasıyla % 20 ile basılı yayınlar, % 12 ile yarışmalara katılma etkinlikleri takip etmektedir. Yazma becerisinin gelişiminde önem derecesi en düşük değer % 7 ile gezi etkinliğidir. Okuma açısından alternatif etkinliklerin önem derecelerinin tutarlılık oranı % 2 olarak tespit edilmiştir.

Kimi bireyler yazarak kendilerini ifade ederler ve bu durum onların dil ve bilişsel gelişimlerine önemli katkı sağlar (Glover, 1990: 186). Özellikle hedef dilden anadile veya anadilden hedef dile yapılacak tercüme etkinlikleri hedef dildeki kelimelerin, cümlelerin ve kelime gruplarının yazılışını öğrenme bakımından önemlidir. Araştırmanın sonucunda varılan veriler de tercüme etkinliğinin yazma becerisinin gelişimindeki etkisini göstermektedir. Basılı yayınları takip eden bireyler öğrenilen dilde daha geniş kelime ve diğer yapıların yazılışını görme fırsatı bulurlar. Dil öğretiminde yapılacak değerlendirme veya yarışmalar tüm dil becerilerine yöneliktir. Bu kapsamda yazmaya yönelik etkinlik veya yarışmalar da dil öğrencilerinin söz konusu becerilerinin gelişiminde olumlu etki yapacaktır.

Tablo 10. Tercüme Çalışmaları Alternatiflerine Önem Dereceleri

Tercüme Çalışmaları	Yazılı Tercüme	Sözlü Tercüme	Önem Derecesi
Yazılı Tercüme	1	1,70	0,63
Sözlü Tercüme	0,59	1	0,37

Tablo 10'dan anlaşılacağı üzere tercüme çalışmaları aktiviteleri içerisinde % 63 ile yazılı tercüme çalışmaları sözlü tercüme çalışmalarından daha önemlidir. İkili karşılaştırmalarda tutarlılık şartı aranmayacağından bu oran verilmemiştir. Ayyıldız (2011) yaptığı çalışmada Türkçe öğretiminde yazma becerisindeki gelişimin, yazılı çeviri yetisiyle aynı paralellikte başarı gösterdiğini belirtmektedir. Bu çalışma sonucunda da yazma becerisinin gelişiminde tercüme çalışmalarının önemi saptanmıştır.

Tablo 11'de yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde tüm alternatifler genel olarak değerlendirildiğinde Türkçenin öğretiminde ve öğreniminde % 22'lik oranla belli bir süre dilin konuşulduğu yerlerde yaşama kriteri en önemli etken olarak belirlenmiştir.

Tablo 11. Genel Olarak Alternatiflerin Önem Dereceleri

Alt Kriterler - Alternatifler		Önem Derecesi				Önem Derecesi
		0,11 Okum	0,33 Dinle	0,48 Konuş	0,08 Yazma	
Basılı Yayınlar	Kitap	0,4	0,12	0,16	0,09	0,063
	Dergi	0,1				0,025
	Gazete	0,1				0,029
	Sözlük	0,2				0,038
Görsel-İşitsel Yayınlar	Sinema	0,2	0,24	0,08	0,20	0,025
	TV	0,4				0,043
	Radyo	0,0				0,009
	Müzik	0,2				0,022
İnternet	Web Sayfaları	0,4	0,10	0,06	0,07	0,031
	Sosyal Paylaşım	0,2				0,020
	Chat	0,3				0,024
Geziler	Kısa Seyahatler	0,0	0,20	0,44	0,07	0,032
	Diyalog Kurma	0,2				0,085
	Kültürel	0,1				0,049
	Belli Süre	0,5				0,224
Yarışmalar	Bilgi Yarışması	0,1	0,12	0,10	0,18	0,025
	Beceri Yarışması	0,2				0,039
	Grup Oyunları	0,2				0,040
	Yazma Yarışması	0,2				0,037
Tercüme	Yazılı Tercüme	0,6	0,21	0,16	0,06	0,088
	Sözlü Tercüme	0,3				0,052

Sonuç ve Öneriler

Sonuçlar

Araştırma sorularına alan öğretmenlerinin verdikleri cevaplara göre, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dört temel beceriden gelişim sırası itibariyle önem derecesi ilk olan *konusma* yetisinin olduğu anlaşılmaktadır. Bu sıralama dinleme, okuma ve yazma şeklinde devam etmektedir. Buradan öğretmenlerin bir dilin öğrenilmiş olmasını daha çok o dilin konuşulabiliyor olmasıyla ölçtükleri sonucu çıkartılabilir.

Okuma becerisinin geliştirilmesinde sırasıyla, basılı yayınları takip, tercüme çalışmaları ile Türkçe konuşulan ülkelerde yaşama veya ilgili yerlere gezi en önemli etkinlikler olarak görülmektedir.

Türkçe olarak dinlediğini anlama becerisinin geliştirilmesi açısından bakıldığında Türkçe konuşulan yerlerde belli bir süre yaşamak veya Türkçe konuşulan yerlere gezi, en önemli etkinlik olarak tespit edilmiştir. Tercüme çalışmaları ile görsel ve işitsel yayınları takip de bu konuda önemli etkenler olarak saptanmıştır.

Türkçe konuşma becerisinin geliştirilmesi söz konusu olduğunda dilin konuşulduğu yerlerde belli bir süre yaşamak veya gezi aktivitesi % 45'le en yüksek oran olarak ölçülmüştür. Konuyla ilgili yarışmalara katılma ve görsel işitsel yayınların izlenmesi de bu konuda önemli görülen etkinliklerdendir.

Yazma becerisinin geliştirilmesi konusunda ise % 43 oranla en önemli payı tercüme çalışmaları almıştır. Bunu % 20 ile basılı yayınları takip izlemektedir.

Türkçe öğrenimi açısından basılı yayınlar arasında yapılan karşılaştırmaya göre kitap % 41 ile en önemli unsur olarak belirlenmiştir. Bunu sırasıyla sözlük, gazete ve dergi takip etmektedir.

Görsel ve işitsel yayın araçları kendi aralarında karşılaştırılmış ve önem sıralaması televizyon % 43, sinema % 25, müzik % 23, radyo % 9 olarak sıralanmıştır. Bu durumda televizyon ve sinemanın müzik ve radyoya oranla daha çok önemli görülmesinde daha çok duyu organına hitap ediyor olmalarıdır.

Gezi ve dilin konuşulduğu yerlerde belli süre yaşama alt kriteri içinde yapılan karşılaştırmaya göre Türkçe öğrenimi açısından en faydalı bulunan faaliyet % 57 gibi büyük bir oranla belli bir süre dilin konuşulduğu yerde yaşama olarak tespit edilmiştir. Bu kategoride en az öneme sahip görülen etkinlik ise % 8'lik oranla kısa süreli yapılan seyahatlerdir.

Öğrenmeyi eğlenceli hale getiren yarışmalarla ilgili yapılan karşılaştırmada ise birbirine yakın sonuçlara ulaşılmıştır. Grup oyunları ve beceri yarışmaları % 28, yazma yarışmaları % 26, bilgi yarışmaları %18'dir. Tabi bu sonuçlar genel ifadeler için geçerlidir. Yarışma veya etkinliğin niteliğine, öğrenci için cazibesine ve öğrenciyi motive etme oranına göre sonuçlar değişebilir.

Türkçe öğrenimine katkısı açısından karşılaştırılan tercüme çalışmalarında ise % 63 oranla yazılı tercüme çalışmaları sözlü tercüme çalışmalarından daha önemli görülmektedir.

Öneriler

- Türkçe öğrenen-öğreten kişiler bu çalışmanın çıktılarını dikkate alarak, dili öğrenme amacına, geliştirilmesi düşünülen beceriye veya öğrencinin eksik olduğu alana yönelik olarak hangi faaliyetlere daha çok önem verilmesi gerektiğini somut olarak görebilir ve dikkatini bu yöne yönelterek süreci daha verimli hale getirebilirler.
- Araştırma konusu olan etkinliklere Türkçe öğrenimine katkıları açısından genel olarak bakıldığında dilin konuşulduğu yerlerde belli bir süre yaşamının en faydalı faaliyet olarak değerlendirildiği görülmektedir. Daha önceki bölümlerde de ifade edildiği gibi yabancı dil öğrenirken hedef dilin konuşulduğu yerlerde yaşamının çok önemli olduğu bu çalışmada da ortaya çıkmıştır. Bu sonuç birçok yabancı dil öğretim yöntemiyle paralellik göstermektedir. Hedef dilin konuşulduğu yerlerde, gündelik yaşam içinde türlü tecrübelerle hem dil öğrenimi kolaylaşacak hem de öğrenilenlerin unutulma oranı azalacaktır.
- Bu araştırma söz konusu kriter, alt kriter ve alternatifler üzerinden hazırlanmıştır. Alt kriter ve alternatifler arttırılabilir ve daha ayrıntılı olarak ele alınabilir. Mevcut çalışmada alternatif olarak belirlenen unsurlar, başka bir çalışmada alt kriter olarak ele alınarak bunların alternatifleri de değerlendirilebilir.
- Bulgulara göre Türkçe web sayfalarında yapılan geziler, okuma becerisinin gelişiminde belli derecede etkili olduğu anlaşılmaktadır. Okuma ile birlikte internet üzerinden yapılacak yazılı (yazma) ve sözlü (konuşma) chatler söz konusu becerilerin gelişiminde etkili olabilir.
- İnternet ortamında yabancı dil olarak Türkçe eğitimiyle ilgili fazla çalışma olmadığı hatırlanmalı ve bu konu üzerinde çalışılmalıdır. Çünkü İnternet günümüzde hayatın her alanında geniş bir kullanıma sahip olup özellikle gençler tarafından büyük rağbet görmektedir. Türkçe öğretiminde de bu durumdan yararlanmak gerekmektedir.
- Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ve öğrenimi ile ilgili AHS ile karşılaştırılmalı farklı çalışmalar yapılabilir.
- Yine benzer bir çalışmayı çoklu zeka perspektifinden konuyu ele alarak yapmak da faydalı olacaktır.
- Benzer bir çalışma öğrencilere uygulanmak suretiyle konu farklı bir açıdan ele alınabilir.

Kaynaklar

- Aktaş, T. (2004). Yabancı dil öğretiminde iletişimsel yeti. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12, s.47.
- Arslan, M. ve Adem, E. (2010). Yabancılara Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçların etkin kullanımı. *Dil Dergisi*, 147, 63-86.

- Arslan, M. ve Akbarov, A. (2010). Türkiye’de Yabancı Dil Öğretiminde Motivasyon-Yöntem Sorunu ve Çözüm Önerileri. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 24, s.186.
- Ayyıldız, M. (2011). Suriye ölçeğinde Türk dili ve edebiyatı öğretimi:üç ana dil, üç farklı etnik yapı ve üç ayrı kültürel donanım ortamında Türkçe öğretimi. *AİBÜ, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 11-18
- Balat, U.G. (2002). Çocuk-Kitap ilişkisi ve çocukların düzeylerine uygun kitap seçimi. *Yaşadıkça Eğitimi*, 74-75, 41-44.
- Barın, E. (2013). Yabancılar Türkçe öğretiminde Nasrettin Hoca fıkralarının yeri. Yabancılar Türkçe Öğretimi: [Çevrim-içi: <http://www.turkcede.org/yabancilara-turkce-ogretimi/340-yabancilara-tuerkceinin-ogretiminde-nasrettin-hoca-fkralarinn-yeri.html>], Erişim tarihi 13.05.2013.
- Çangal, Ö. (2012). Yabancılar Türkçe öğretiminde kültür taşıyıcısı olarak Türküler. *Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi*, 2(2), 9-20.
- Demirel, Ö. (2008). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (1993). Yabancı dil öğretimi ilkeler yöntemler teknikler. Ankara: Usem Yayınları.
- Erinci, F. ve Sulak, H. (2014). Analitik hiyerarşi proses ile akıllı telefon seçimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(4), 226.
- Farber, B. (1998). *Yabancı Dil öğrenme yöntemleri*. İstanbul: İm yayınları.
- Glover John A., Ronning Royce R. ve Bruning Roger H. (1990). *Cognitive psychology for teachers*. New York: Macmillan Publishing Company.
- Göçer, A., Moğul, S. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesiyle ilgili çalışmalara genel bir bakış. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(3), 797-810.
- Güneş, F. (2011). Dil öğretim yaklaşımları ve Türkçe öğretimindeki uygulamalar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 123-148.
- İşisağ, K. U. ve Demirel, Ö. (2010). Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni’nin konuşma becerisinin gelişiminde kullanılması, *Eğitim ve Bilim*, 35(156), 192.
- Kara, M. (2010). Oyunlarla Yabancılar Türkçe Öğretimi. *TÜBAR*, 27, 407-421.
- Karababa, Z. C. (2009). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi ve Karşılaşılan Sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 265-277.
- Krashen, S. D. (1985). *The input hypothesis: Issues and implications*. New York: Longman.
- Odabaş, H., Odabaş, Z. Y. ve Polat, C. (2008). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı: Ankara Üniversitesi örneği. *Bilgi Dünyası*, 9(2), 431-465.

- Okumuş, E. (2014). Din ve Sosyalleşme. *Turkish Studies*, 9(11), 431.
- Öçalan, A. İ. (2007). *Yabancı dil öğretmenlerinin çoklu zeka düzeyleri ile kullandıkları yabancı dil öğretim yöntemlerinin ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Saaty, T.L. (1990). Have to make a decision. The Analytic Hierarchy Process, *European Journal Operation Research*, Volume 48, 10.
- Ünal, Ö. F. (2011). Analitik hiyerarşi prosesi ve personel seçimi alanında uygulamaları. *Akdeniz Üniversitesi Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 3(2), 2-3.